

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 230/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 59Cos/1/2023 takto

rozhodol:

- Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
- Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 19. februára 2024 podľa jej obsahu domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 59Cos/1/2023 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie 15 000 eur za nemajetkovú ujmu, ktorú mu mal spôsobiť mestský súd neplnením svojich povinností podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 19, 26, 46 a 47 ústavy. Zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a poskytnutie tlmočníka.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 8. augusta 2023 na mestskom súde žalobu na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5 000 eur (sťažovateľ uvádza „na ochranu cti a dôstojnosti“, pozn.). Súdny spis bol pridelený na rozhodnutie zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ], ktorá do dňa podania ústavnej sťažnosti nenariadila na prejednanie veci sťažovateľa ani jedno pojednávanie. Sťažovateľ uvádza, že 18. decembra 2023 zaslal písomnú

urgenciu zákonnej sudkyne, na ktorú nedostal žiadnu odpoveď, čo považuje za porušenie § 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov. V januári 2024 sťažovateľ telefonicky kontaktoval informačné centrum mestského súdu a zistil, že v jeho veci stále nie je naplánované žiadne pojednávanie, ale je spracovaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku, ktorá mu však mestským súdom nikdy nebola zaslaná. Sťažovateľ 13. februára 2024 od súdnej úradníčky zákonnej sudkyne zistil, že výzva na zaplatenie súdneho poplatku mu nebola zaslaná, keďže mestský súd nemá adresu sťažovateľa. Tento postup mestského súdu považuje za oneskorenie súdneho procesu, keďže bez zaplatenia súdneho poplatku nemôže byť nariadené v jeho veci pojednávanie, čím sudca oddiaľuje súdne konanie a pomáha žalovanému vyhnúť sa odškodneniu za morálnu ujmu, ktorá bola sťažovateľovi spôsobená. Posúdenie sťažovateľom uplatneného nároku je pre neho veľmi dôležité, pretože utrpel morálnu ujmu šírením nepravdivých a hanlivých informácií o jeho osobe v úradných dokumentoch, v dôsledku čoho sa zhoršil vzťah sťažovateľa s jeho jediným synom a jeho matkou. Sťažovateľ uvádza, že zákonná sudkyňa a zamestnanci súdu postupujú v jeho veci nezákonne, čím sa dopustili trestného činu marenia spravodlivosti podľa § 344 Trestného zákona a spôsobili sťažovateľovi nemajetkovú ujmu, ktorú žiada nahradiť vo forme ním požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podstata sťažostnej argumentácie sťažovateľa spočíva v tvrdenom porušení jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní, upriamujúc pozornosť ústavného súdu na to, že od podania žaloby nebolo vo veci nariadené ani jedno pojednávanie. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uvádza, že mestský súd neplnením svojich povinností porušil aj čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 19, 26, 46 a 47 ústavy a spôsobil sťažovateľovi nemajetkovú ujmu, uvedené však bližšie nešpecifikuje. Uvádza tiež, že nezákonnými činmi mu bola spôsobená morálna ujma podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), § 13 Občianskeho zákonníka, § 133 a § 135 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorú žiada nahradiť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zistoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všetky zákonom o ústavnom súde požadované náležitosti (§ 39, § 43, § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Ústavný súd v úvode konštatuje imperfektnosť ústavnej sťažnosti, ako aj absenciu sťažnostného petitu, teda návrhu na rozhodnutie vo veci. V prípade nedostatkov náležitostí návrhu prichádza do úvahy postup podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie

odstrániteľných nedostatkov podania. Napriek tomu s ohľadom na obsah ústavnej sťažnosti a vlastné zistenia ústavný súd preferoval materiálny prieskum návrhu pred bezpodmienečným trvaním na všetkých zákonných náležitostiach, majúc za to, že v danom prípade prevažujú hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd môže rozhodnúť o podanom návrhu aj bez odstraňovania jeho nedostatkov. Je tomu tak v prípade, keď ústavný súd dospeje k záveru, že ani prípadné doplnenie návrhu by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privodiť sťažovateľovi úspech pri jeho predbežnom prerokovaní (m. m. III. ÚS 250/2020, I. ÚS 165/2022, I. ÚS 581/2022). Napriek chýbajúcemu právnemu zastúpeniu v konaní o ústavnej sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie ústavný súd uplatnením spomínaného materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu, ústavnú sťažnosť sťažovateľa posúdil aj z vecnej stránky (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014. V texte ústavnej sťažnosti uvádzané jednotlivé ustanovenia charty, Občianskeho zákonníka, Všeobecnej deklarácie ľudských práv a zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bez relevantnej skutkovej i právnej argumentácie ústavný súd považoval iba za súčasť sťažnostnej argumentácie sťažovateľa.

6. Vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde požiadal mestský súd o vyjadrenie sa k jej obsahu. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV 147/2024 zo 6. marca 2024 uviedol, že napadnuté konanie sa začalo 8. augusta 2023 podaním žaloby. Dňa 16. januára 2024 bola žalobcovi, sťažovateľovi, zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku, a to na adresu uvedenú v žalobe, ktorá je totožná s adresou, ktorú sťažovateľ uvádza aj v ústavnej sťažnosti. Žalobca bol vo výzve poučený o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku. Zásielka sa 7. februára 2024 vrátila súdu s poznámkou pošty „zásielka neprevzatá v odbernej lehote“. Uznesením č. k. 59Cos/1/2023-23 z 22. februára 2024 preto súd konanie zastavil. Dňa 23. februára 2024 žalobca súdu dourčil kópiu dokladu o zaplatení súdneho poplatku 216 eur z 22. februára 2024. Súčasťou spisu nie je doručka k zásielke, ktorou bolo žalobcovi doručované uznesenie o zastavení konania, a preto nebola generovaná ani doložka právoplatnosti. Na základe uvedených skutočností mestský súd považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. O zjavnú neopodstatnenosť ide, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

9. Ústavný súd poukazuje na judikatúru súvisiacu s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, v ktorej opakovane konštatuje, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

10. Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy [I. ÚS 63/00 (ZNaU 21/01), II. ÚS 199/02, I. ÚS 38/04, II. ÚS 24/04, IV. ÚS 290/04, III. ÚS 372/06, I. ÚS 266/2021 (ZNaU 88/2021, I. ÚS 531/2023)].

11. Posudzujúc postup mestského súdu v napadnutom konaní a dĺžku napadnutého konania k momentu podania ústavnej sťažnosti (6 mesiacov), ústavný súd konštatuje, že sťažovateľom tvrdená „nečinnosť“ mestského súdu v napadnutom konaní sama osebe nemá takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by si vyžadovala prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Dĺžku napadnutého konania v trvaní niekoľkých mesiacov nemožno označiť ani ako hraničnú, stále je ústavne akceptovateľná. Navyše, v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti bolo napadnuté konanie právoplatne skončené z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku (uznesenie mestského súdu č. k. 59Cos/1/2023 z 22. februára 2024 o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť 20. marca 2024, pozn.). Je teda zrejmé, že aktuálne k zásahu do sťažovateľom namietaného základného práva postupom mestského súdu už ani potenciálne nedochádza.

12. Nad rámec veci vo vzťahu k procesnému postupu mestského súdu v súvislosti s rozhodnutím o zastavení napadnutého konania ústavný súd uvádza, že zmyslom sudcovskej lehoty, ktorou je nepochybne aj lehota určená súdom na zaplatenie súdneho poplatku, je vymedziť čas na účel uskutočnenia určitého procesného úkonu sporovou stranou. Z uvedeného vyplýva, že vymedzenie času pre zaplatenie súdneho poplatku je späté s realizáciou procesného subjektívneho práva (obdobne pozri napr. nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 560/01 z 1. apríla 2003 a sp. zn. I. ÚS 2025/19 z 21. apríla 2020. V konkrétnom posudzovanom prípade mestský súd zaslal sťažovateľovi na ním uvedenú adresu v záhlaví žaloby výzvu na zaplatenie súdneho poplatku

16. januára 2024, ktorú však sťažovateľ v odbernej lehote neprevzal. Uplatnením fikcie doručenia podľa § 112 Civilného sporového poriadku tak súdom určená lehota na zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľovi uplynula 19. februára 2024. Sťažovateľ zaplatil súdny poplatok 22. februára 2024. Napadnuté konanie mestský súd uznesením č. k. 59Cos/1/2023-23 z 22. februára 2024 zastavil v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku v ním určenej lehote (§ 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov), čím sa sťažovateľ vlastným procesným postupom (nekonaním) dostal do pre neho nepriaznivej situácie.

13. Vychádzajúc z uvedeného a s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ústavný súd uzatvára, že nezistil dôvody, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľom namietaného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní.

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

14. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhoviel (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

15. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že požiadavka sťažovateľa, aby ústavný súd pribral do konania o ústavnej sťažnosti tlmočníka, vzhľadom na absenciu priamej interakcie sťažovateľa s ústavným súdom nemá svoje opodstatnenie, preto o nej ústavný súd nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu